بنام خدا

مدیریت **عضو قطع‌شده (Amputated Limb)** در صحنه‌های آوار ناشی از انفجار و پرتابه‌های جنگی، ترکیبی از **نجات فوری مصدوم (اگر زنده است)** و **حفظ عضو برای امکان پیوند یا شناسایی** است. سرعت، دقت و رعایت اصول بهداشتی و مستندسازی بسیار تعیین‌کننده است. **توجه به ۶۰ دقیقه ابتدایی بسیار مهم است.**

شهریار مزیدآبادی

مدرس امداد و نجات

راهنمای عملیاتی مرحله‌به‌مرحله با زمان‌بندی، مثال و تجهیزات- درس چهل و نه

اصل طلایی

اول جان مصدوم، سپس حفظ عضو

۱ - زمان‌بندی حیاتی(Golden Time)

نوع عضو	زمان مناسب برای پیوند
دست/بازو	تا ۶–۸ ساعت
پا	تا ۴–۶ ساعت
در صورت سردسازی مناسب	تا ۱۲–۲۴ ساعت

- **هرچه سریع‌تر ← شانس موفقیت بیشتر**

۲ - سناریو پایه

مثال :در طبقه سوم، انفجار باعث قطع دست یک فرد شده:

- مصدوم زنده و خونریزی شدید
- عضو قطع‌شده ۵ متر دورتر زیر آوار

۳ - فاز اول: نجات مصدوم (۰–۱۰ دقیقه)

اقدامات فوری:

1- کنترل خونریزی

- استفاده از: تورنیکه / فشار مستقیم

2- تثبیت مصدوم

- راه هوایی / تنفس / شوک

تجهیزات:

- تورنیکه / گاز استریل / باند فشاری

بایدها:

✓تورنیکه در بالا دست عضو

✓ ثبت زمان بستن

نبایدها:

✗تأخیر برای پیدا کردن عضو

۴ - فاز دوم: پیدا کردن عضو (۵–۲۰ دقیقه)

روش‌ها:

- جستجوی شعاعی از محل انفجار
- بررسی زیر اجسام سبک
- استفاده از:
  - چراغ / دستکش

نکات:

- عضو ممکن است:
  - چند متر دورتر / زیر گرد و خاک

خطا:

✗ لگد زدن یا جابجایی خشن

۵ - فاز سوم: مدیریت عضو (۱۰–۳۰ دقیقه)

مراحل:

1- شست‌وشوی ملایم (در صورت آلودگی)

- فقط با: سرم / آب تمیز

2- پیچیدن در گاز استریل

- مرطوب (نه خیس)

3- قرار دادن در کیسه

4- قرار دادن کیسه در ظرف دوم حاوی یخ

قانون طلایی: »عضو با یخ تماس مستقیم نداشته باشد«

تجهیزات:

- گاز استریل / کیسه پلاستیکی / یخ / ظرف

بایدها:

✓ بسته‌بندی دو لایه

نبایدها:

✗تماس مستقیم با یخ

✗ شستن با مواد ضدعفونی قوی

۶ – فاز چهارم: برچسب‌گذاری و ثبت (۲۰–۴۰ دقیقه)

اطلاعات لازم:

- نام (در صورت معلوم) / محل کشف / زمان / کد مصدوم

تجهیزات:

- ماژیک ضدآب / برچسب

بایدها:

✓تطبیق عضو با مصدوم

نبایدها:

✗ اختلاط اعضا

۷ – فاز پنجم: انتقال (۳۰–۶۰ دقیقه)

مسیر:

مصدوم + عضو ⟶ همزمان به بیمارستان

بایدها:

✓تحویل سریع /

✓ اطلاع به مرکز درمانی

✗نبایدها:

✗ارسال جداگانه

۸ – حالت‌های خاص

حالت ۱: عضو پیدا نشد

- تمرکز روی نجات / ادامه جستجو

حالت ۲: چند عضو در صحنه

- هر عضو جداگانه / کدگذاری دقیق

حالت ۳: مصدوم فوت شده

- عضو ⟵ بخشی از جسد
- ثبت در پروتکل بازیابی

۹ – خطاهای مرگبار

- تأخیر در کنترل خونریزی / تماس عضو با یخ / عدم برچسب‌گذاری / مخلوط کردن اعضا / تمرکز روی عضو به جای مصدوم

۱۰ – لیست تجهیزات کامل

پزشکی: تورنیکه / گاز / باند

بسته‌بندی: کیسه / گاز استریل / یخ

مستندسازی: برچسب / ماژیک

۱۱ - مثال عملی کامل

سناریو:

- انفجار ← قطع پا
- مصدوم در شوک

اقدام:

۱. تورنیکه ← کنترل خونریزی
۲. انتقال به منطقه امن
۳. جستجوی عضو
٤. بسته‌بندی استاندارد
٥. انتقال همزمان

۱۲ - کارت جیبی

1- خونریزی را متوقف کن
2- مصدوم را تثبیت کن
3- عضو را پیدا کن
4- بسته‌بندی صحیح
5- برچسب بزن
6- سریع منتقل کن

جمع‌بندی

در انفجار:

- زمان = جان + عضو
- اولویت:
  ۱. نجات
  ۲. حفظ عضو
  ۳. انتقال سریع

اصل نهایی:

»مدیریت صحیح در ۳۰ دقیقه اول، سرنوشت عضو را تعیین می‌کند«